

Prostředky užití determinace u vlastních jmen – problematické případy**Determiners Used with Proper Nouns – Problematic Cases**

Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky

Praha, září 2010

Předložená bakalářská práce zkoumá determinaci vlastních jmen. Mezi dva základní prostředky determinace vlastních jmen patří určitý člen a „bezčlennost“. Práce se zaměřuje na užití členů u několika skupin podstatných jmen, u kterých užití členu kolísá. Cílem práce je popsat faktory, které toto kolísání způsobují, zda jde o faktory lingvistické nebo případně extralingvistické.

Teoretická shrnuje poznatky o vlastních jménech na základě tří reprezentativních anglických gramatik. Autorka nejdříve vysvětluje základní rozdíly mezi podstatnými jmény obecnými a vlastními, dále detailně popisuje obecnou charakteristiku vlastních jmen a užití členu a zabývá se rozdílem mezi „proper nouns“ a „proper names“, což je termín, kterého se v češtině neužívá. Další podkapitoly se zaměřují na mluvnické kategorie vlastních jmen: kategorii čísla a určenosti, kdy autorka poukazuje na možnou „reklasifikaci“ vlastního jména ve jméno obecné (secondary use of proper nouns). Následně jsou vlastní jména rozdělena na slabá (vlastní jména se členem) a silná (vlastní jména bez členu). Kapitoly zabývající se rozdělením na slabá a silná vlastní jména jsou doplněny podrobnými tabulkami, které přehledně ilustrují (ne)užití členu podle sémantických skupin – tak jak je klasifikují tři současné reprezentativní gramatiky (Quirk et al., Huddleston and Pullum, Biber et al.). Z tabulek tak názorně vyplývá, ve kterých kategoriích se gramatiky liší, nebo které kategorie jsou opomíjeny. U silných vlastních jmen autorka správně poukazuje na nutnost rozlišení „bezčlennosti“ vlastních jmen a nulovým členem u jmen obecných.

Praktická část (4. kapitola) je zaměřena na několik vybraných problematických skupin vlastních jmen, u nichž dochází ke kolísání v užití členu. Práce je metodologicky založena na získání 277 příkladů vlastních jmen označujících mosty, 57 příkladů vlastních jmen označujících vodopády, 84 příkladů vlastních jmen označujících hudební skladby, 1013 příkladů vlastních jmen označujících státy a regiony a 50 příkladů nově vzniklých vlastních jmen.

Praktická část je rozdělena do tří podkapitol. Kapitola 4.1 zkoumá užití členu u vlastních jmen označujících mosty, vodopády, hudební skladby a automobily – tedy skupin vlastních jmen, u nichž užití členu doposud popsáno nebylo. Pokud jde o mosty i vodopády, ukazuje se, že v převážné většině případů se užívá určitého členu (mosty - 61%; vodopády – 57%). Je však zajímavé, pokud se zaměříme na nejčastěji užívané názvy mostů, často docházíme k opačnému výsledku, tj. že převažuje užití bez členu: např. Tower Bridge, Charles Bridge, Niagara Falls.

Kapitola 4.2 popisuje užití členu u vlastních jmen, která již byla popsána z hlediska užití členu. Autorka se zaměřuje na několik jmen označujících státy a regiony a snaží se na základě korpusu určit, které užití členu převažuje. Dochází ke zjištění, že ve většině případů (Ukraine, Sudan, Yemen) převažuje užití bez členu (58%). V případě Crimea je však častější člen určitý.

Kapitola 4.3 se zabývá vlastními jmény nově vzniklými. Zde byla autorka postavena před poměrně nelehký úkol na základě výtisku *The Guardian* vysledovat užití členu u nově vzniklých (nebo nově užívaných) vlastních jmen. Zjišťuje však, že takovýchto vlastních jmen je poměrně málo – nakonec porovnává užití členu u dvou názvů organizací – Taliban a Al-Qaeda. Zatímco Taliban se vyskytuje vždy se členem určitým, Al-Qaeda vždy bez členu; důvodem je pravděpodobně fakt, že *al* je v arabštině určitý člen, *the* by tedy bylo v angličtině

redundantní.

Je třeba ocenit, že práce není pouhým výčtem četnosti užití/neužití členu u daných vlastních jmen, ale autorka se pokouší najít vysvětlení a popsat faktory ovlivňující konkrétní užití členu.

Poznámky k jednotlivostem:

- u seznamu tabulek – chybí odkaz na příslušné stránky
- str. 9 – tečka se píše až za koncem závorky (Huddleston and Pullum, 2002:515).
- str. 18 – není zcela jasné, z jakého důvodu autorka zařadila užití členu u vlastních jmen v plurálu do samostatné podkapitoly. Vlastní jména v plurálu jsou přece také klasifikována jako slabá. Nestálo by přiřadit tato vlastní jména do kapitoly 2.1.2.1, kde se věnujete slabým vlastním jménům v singuláru?
- str. 60 – v českém resumé uvádíte: „Vlastní jména v plurálu jsou vždy silná a užívá se jich tedy bez členu.“ Není to právě naopak? (např. The Andes)
- str. 26 – mohla byste detailněji vysvětlit, co Kaluža míní termínem „open vs. closed exterior boundaries“?

Gramatika, spelling

- str. 37 – qualify

Závěr:

Z výše uvedeného vyplývá, že předložená práce splnila požadavky kladené na bakalářskou práci. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

V Praze 5.9.2010

Mgr. Gabriela Brůhová

